

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HỚN
TỔ LỊCH SỬ - ĐỊA LÝ

MÔN LỊCH SỬ - ĐỊA LÝ 7
(Từ ngày 24/2/2025 đến ngày 1/3/2025)

A. LÝ THUYẾT

BÀI 16:

CÔNG CUỘC XÂY DỰNG ĐẤT NƯỚC THỜI TRẦN (1226- 1400)

BÀI 17:

BA LẦN KHÁNG CHIẾN CHỐNG QUÂN XÂM LƯỢC MÔNG - NGUYÊN

1. Cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Mông Cổ năm 1258

- Hoàn cảnh:

- + Năm 1257, quân Mông Cổ tiến sát biên giới Đại Việt, cử sứ giả dụ hàng.
- + Vua Trần cho bắt giam sứ giả, ra lệnh cho cả nước tập luyện, chuẩn bị vũ khí, sẵn sàng đánh giặc.

- Diễn biến:

- + Tháng 1/1258, Ngột Lương Hợp Thai chỉ huy 3 vạn quân tiến vào Đại Việt.
- + Ngày 17/1/1258, vua Trần Thái Tông chỉ huy chặn giặc ở Bình Lệ Nguyên (Vĩnh Phúc), sau đó cho quân rút lui để bảo toàn lực lượng.
- + Nhà Trần rút khỏi Thăng Long, thực hiện kế sách “vườn không nhà trống”, quân Mông Cổ chỉ chiếm được Thăng Long trống rỗng nên lâm vào tình thế khó khăn.
- + Ngày 29/1/1258, quân Trần tổ chức tấn công lớn ở Đông Bộ Đầu (Hà Nội). Quân Mông Cổ thua trận, rút chạy.

- Kết quả: Cuộc kháng chiến kết thúc thắng lợi.

2. Cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Nguyên năm 1285

- Hoàn cảnh:

- + Năm 1279, nhà Nguyên ráo riết chuẩn bị xâm lược Đại Việt.

+ Vua Trần triệu tập hội nghị Bình Than (năm 1282), hội nghị Diên Hồng (năm 1285) để bàn kế đánh giặc.

+ Trần Quốc Tuấn (Trần Hưng Đạo) được cử làm Quốc công tiết chế - Tổng chỉ huy kháng chiến. Ông viết *Hịch tướng sĩ* để động viên tinh thần chiến đấu của binh lính.

- **Diễn biến:**

+ Tháng 1/1285, Thoát Hoan dẫn 50 vạn quân từ phía bắc, Toa Đô dẫn 10 vạn quân từ phía nam tấn công Đại Việt.

+ Quân Trần lui về Vạn Kiếp, thực hiện kế sách “vườn không nhà trống” ở Thăng Long rồi rút về Thiên Trường (Nam Định).

+ Tháng 5/1285 quân Trần phản công, đánh bại quân địch ở Tây Kết, Hàm Tử, Chương Dương, giải phóng kinh đô.

- **Kết quả:** Cuộc kháng chiến kết thúc thắng lợi.

3. Cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Nguyên năm 1287 – 1288

- **Hoàn cảnh:**

+ Sau hai lần thất bại, nhà Nguyên quyết tâm xâm lược Đại Việt một lần nữa.

+ Đoán được ý đồ xâm lược của nhà Nguyên, quân dân nhà Trần khẩn trương chuẩn bị kháng chiến.

- **Diễn biến:**

+ Tháng 12/1287, 50 vạn quân Nguyên do Thoát Hoan chỉ huy theo đường bộ, hơn 600 chiến thuyền do Ô Mã Nhi chỉ huy, theo sau là đoàn thuyền lương theo đường thủy tiến vào nước ta.

+ Trần Khánh Dư phục kích và đánh tan đoàn thuyền lương giặc ở Vân Đồn.

+ Quân Nguyên chiếm được Thăng Long “vườn không nhà trống” nên gặp nhiều khó khăn. Thoát Hoan quyết định rút quân về nước.

+ Tháng 4/1288, Trần Quốc Tuấn bố trí trận địa cọc ngầm trên sông Bạch Đằng, tiêu diệt cánh quân thủy của địch, Ô Mã Nhi bị bắt sống. Thoát Hoan rút chạy bị quân dân ta liên tục chặn đánh.

- **Kết quả:** Cuộc kháng chiến kết thúc thắng lợi.

4. Nguyên nhân thắng lợi và ý nghĩa lịch sử của ba lần kháng chiến chống quân Mông

- **Nguyên**

a. Nguyên nhân thắng lợi

- Lòng yêu nước, sự đoàn kết toàn dân cùng tham gia đánh giặc.

- Nhà Trần có kế sách đánh giặc đúng đắn, sáng tạo, chủ động, biết phát huy truyền thống đánh giặc của cha ông.

- Tài năng thao lược của các vua nhà Trần cùng các danh tướng như: Trần Quang Khải, Trần Khánh Dư, Trần Quốc Tuấn.

b. Ý nghĩa lịch sử

- Đập tan tham vọng và ý chí xâm lược của quân Mông - Nguyên, bảo vệ vững chắc nền độc lập.

- Góp phần quyết định chặn đứng làn sóng xâm lược của quân Mông - Nguyên đối với Nhật Bản, Đông Nam Á.

- Khẳng định tinh thần quật cường, khí phách của dân tộc không chịu khuất phục kẻ thù.

- Để lại bài học lịch sử quý giá: xây dựng khối đoàn kết toàn dân trong công cuộc đấu tranh và bảo vệ Tổ quốc.

B. LUYỆN TẬP, VẬN DỤNG

1. Trắc nghiệm: Chọn đáp án đúng

Câu 1. Kế sách nào được nhà Trần thực hiện trong cả ba lần kháng chiến chống quân xâm lược Mông – Nguyên?

- A. Tiêu diệt đoàn thuyền lương của giặc.
- B. Chặn đánh ngay từ khi quân giặc vừa tiến vào nước ta.
- C. “Vườn không nhà trống”.
- D. Xây dựng trận địa cọc ngầm trên lòng sông Bạch Đằng.

Câu 2. Trước cuộc kháng chiến lần thứ hai (năm 1285), Hưng Đạo Vương Trần Quốc Tuấn được cử làm Tổng chỉ huy các lực lượng kháng chiến.

- A. Thượng tướng Thái sư
- B. Hưng Đạo Đại Vương
- C. Quốc công tiết chế
- D. Nguyên soái

Câu 3. Tác phẩm nào được Trần Quốc Tuấn viết nhằm động viên tinh thần chiến đấu của quân đội nhà Trần trước cuộc kháng chiến năm 1285?

- A. Binh thư yếu lược
- B. Vạn Kiếp tông bí truyền thư
- C. Hịch tướng sĩ
- D. Nam dược thần hiệu

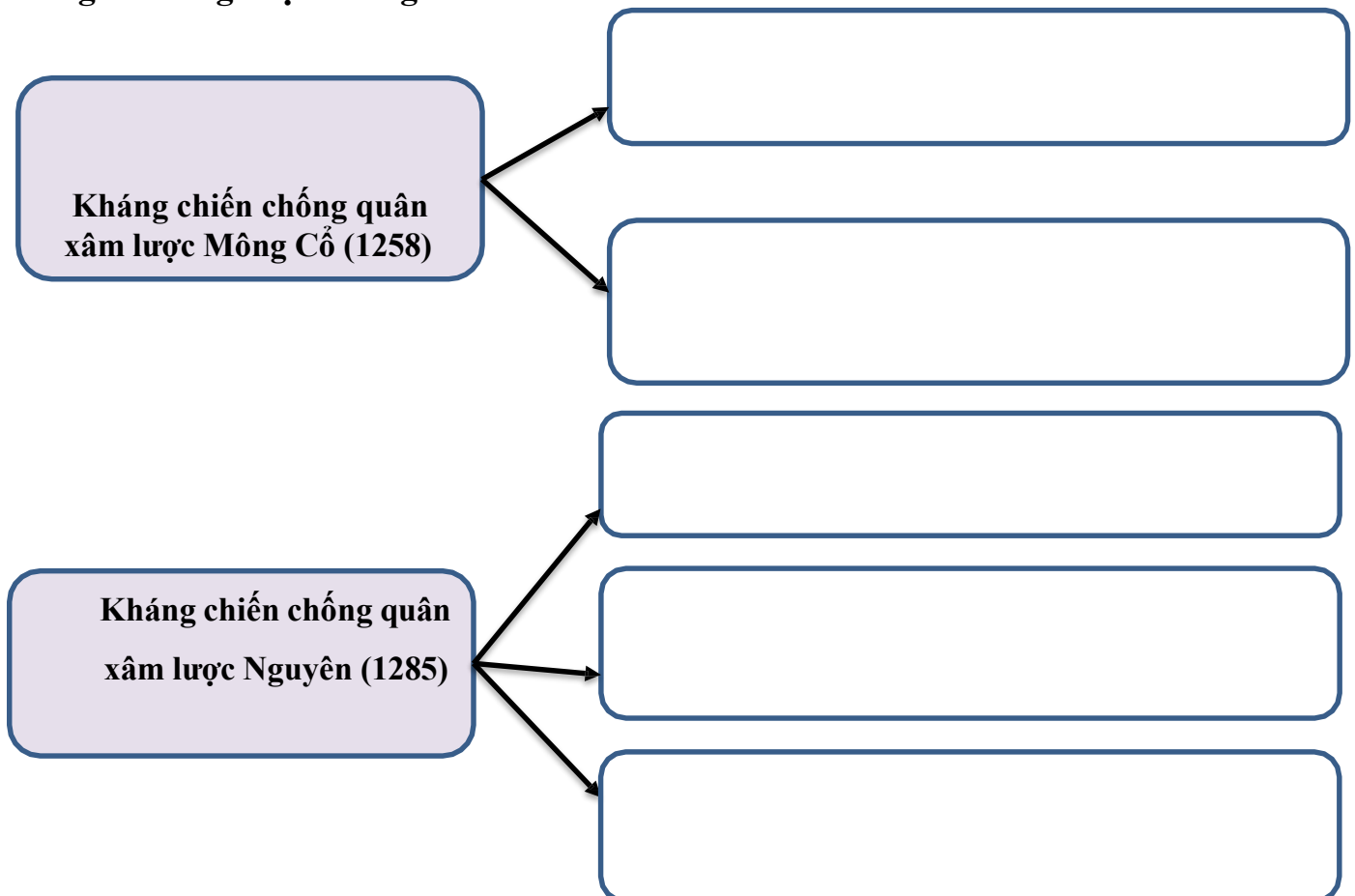
Câu 4. Để thể hiện quyết tâm chống giặc Nguyên, quân sĩ nhà Trần đã khắc lên cánh tay hai chữ:

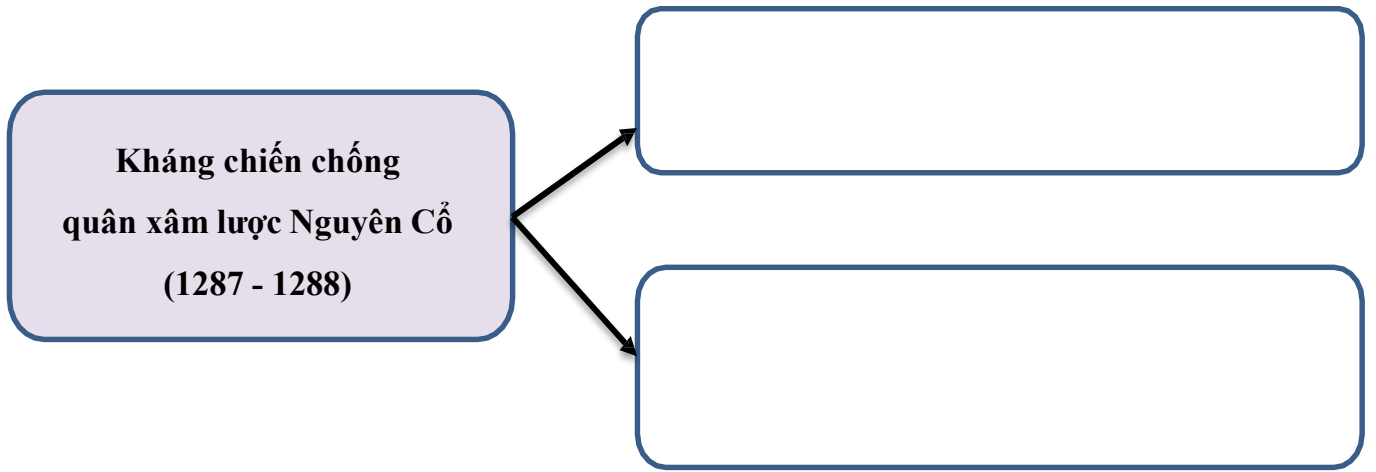
- A. Xin thề
- B. Sát Thát
- C. Đông A
- D. Quyết tâm

Câu 5. Trước khi Trần Quốc Tuấn tổ chức đóng cọc trên sông Bạch Đằng thì trong lịch sử nước ta đã có những vị anh hùng nào từng tổ chức đóng cọc dưới lòng con sông này?

- A. Ngô Quyền và Lý Thường Kiệt
- B. Ngô Quyền và Lê Hoàn
- C. Lý Bí và Ngô Quyền
- D. Triệu Quang Phục và Ngô Quyền

2. Từ thông tin trong bài, em hãy điền các trận đánh tiêu biểu vào các ô trống tương ứng với từng cuộc kháng chiến.

3. Theo em, nhân tố quyết định tạo nên chiến thắng trong các cuộc kháng chiến chống Mông – Nguyên là gì? Nhân tố đó được kế thừa và phát huy như thế nào trong thời bình? Lấy ví dụ.

.....

.....

.....

.....

.....

C. DẶN DÒ

- Các em hoàn thành phần luyện tập, vận dụng
- Đọc trước và trả lời các câu hỏi trong SGK của bài sau

Mọi thắc mắc quý phụ huynh vui lòng liên hệ:

GVBM: NGUYỄN THỊ THẮNG

SĐT: 0962253101